

УДК 339.9.001.89

Кригульська Т.Б.¹, Славський Б.С.²

¹ канд. екон. наук, доц. НУ«Запорізька політехніка»

² студ. гр. МТЕ-519 НУ«Запорізька політехніка»

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Глобальні проблеми - це комплекс економічних та надбудовних зв'язків і відносин між державами і соціальними системами, суспільством і природою в загальнопланетарному масштабі, які зачіпають життєві інтереси народів усіх країн і повинні вирішуватись ними спільно. Розв'язання даних проблем не підсилює жодній з країн світу окремо. Необхідні скоординовані зусилля всієї спільності землян, адже під загрозою є їхня подальша доля. Подібні проблеми дістали назву глобальних (від лат. "globus" - куля, фр. "global" - всеохоплюючий, загальний).

Глобалізація є загальною тенденцією розвитку усього людства, а не тільки розвинених країн. Основними наслідками глобальних проблем є міжнародний поділ праці, міграція в масштабах усієї планети капіталу, людських та виробничих ресурсів, стандартизація законодавства, економічних та технічних процесів, а також зближення культур різних країн.

Причини виникнення глобальних проблем різноманітні. Їх можна умовно поділити на три групи: 1) причини природного і демографічного характеру; 2) негативні наслідки господарської діяльності людей; 3) побічні наслідки розвитку науки і техніки.

Проблеми відносять до глобальних за певними ознаками:

1) вони мають загальносвітовий характер, тобто стосуються інтересів значної кількості або ж усіх держав світу;

2) їх невирішення викликає загрозу для людства, погіршення умов життя людей та розвитку продуктивних сил;

3) вони потребують невідкладних та рішучих дій на основі колективних і скоординованих зусиль світового співтовариства.

Відповідно до перелічених ознак глобальні проблеми поділяються на три сфери дії. До першої належать проблеми, що виникають у сфері взаємодії суспільства з природою. До другої сфери належать проблеми суспільних взаємовідносин між державами різних економічних устроїв, подолання економічної відсталості багатьох країн світу, локальні, регіональні та міжнародні кризи тощо. Третя сфера включає розвиток людини, забезпечення її майбутнього. До цієї сфери належать, передусім, проблеми пристосування сучасної людини до умов природного та соціального середовища.

Аналіз досліджень і публікацій з тематики глобальних проблем дає можливість стверджувати, що питання глобальних проблем вчені почали піднімати вже у 60-х роках ХХ ст. Наприклад, Р. Фолк, О. Тоффлер, Д. Медоуз, Дж. Форрестер, Р. Хейлбронер до глобальних проблем відносять досить вузьке коло питань – перенаселення планети, порушення екологічної рівноваги, виснаження ресурсів. Такі вчені, як В. Леонтьєв, Е. Пестель, Я. Тінберген, визнаючи наявність багатьох глобальних проблем, найголовнішою вважають економічну відсталість країн, що розвиваються. Г. Кан, Дж. Фелпс вважають, що перед людством стоїть близько 20 глобальних проблем, 9 з яких – найголовніші. Одним із перших вітчизняних дослідників процесу глобалізації економіки в Україні став професор С. І. Соколенко.

Глобальні проблеми людства не є відокремленими одна від одної, а тісно переплетенні та взаємопов'язані, тому і для їх вирішення

необхідно створити кардинально нові підходи. Рішення стосовно розв'язання цих проблем стикаються з перешкодами у вигляді економічної і політичної гонки озброєнь, політичними, регіональними і воєнними конфліктами. У деяких випадках просування рішень та методик гальмується нестачею ресурсів для їх втілення.

В економіці глобальні проблеми існували завжди, так само як і загальнолюдські проблеми - протягом всього розвитку людства. І вони нікуди не дінуться, будуть існувати завжди. Вони є наслідком нерівноважного стану не тільки економіки, а й усіх інших сфер людської діяльності. Проте їх існування підштовхує людство до еволюції та вдосконалення створеної цивілізації.

Отже, глобальні проблеми, на наш погляд, неможливо вирішити за рік чи навіть за десять. Адже, вони накопичувалися віками. Цьому сприяв науково-технічний прогрес, який, у свою чергу, спричинив додаткові навантаження на екологію нашої планети.

Глобальними питаннями не може займатися лише якась конкретна країна, адже вони носять загальнопланетний характер, і стосуються усіх країн та народів. Причому деякі з цих проблем знаходяться в критичній стадії, і будь-яке зволікання з приводу їх вирішення може мати фатальний наслідок. Варто враховувати, що глобальні проблеми вимагають величезних спільних зусиль усіх держав, об'єднання прогресивних сил усіх народів, тісної взаємодії їхніх науково-технічних, економічних та політичних можливостей.